

เรื่องชวนคิดเกี่ยวกับประเภทรายการและสัดส่วนการ ให้บริการสำหรับการจัดให้บริการล่ามภาษามือ คำบรรยายแทนเสียง และเสียงบรรยายภาพในกิจการ โทรทัศน์ไทย*

ศิริมิตร ประพันธ์ธุรกิจ¹

บทคัดย่อ

นโยบายการให้จัดบริการเพื่อการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์สำหรับคนพิการในประเทศไทย เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ซึ่งในเวลาต่อมา คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. ได้ออกประกาศฯ ฉบับต่างๆ เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการ ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป โดยภารกิจอย่างหนึ่งก็คือ การผลักดันให้ผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์จัดให้บริการล่ามภาษามือ คำบรรยายแทนเสียง และเสียงบรรยายภาพในประเภทรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะตามสัดส่วนขั้นต่ำที่กำหนดเอาไว้ อย่างไรก็ตาม การกำหนดประเภทรายการและสัดส่วนเวลาการออกอากาศสำหรับการจัดให้บริการเพื่อการเข้าถึงรายการโทรทัศน์ของคนพิการนั้น อาจไม่ค่อยสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่ผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ส่วนใหญ่กำลังประสบภาวะขาดทุนและมีการลดจำนวนบุคลากรลง นอกจากนี้แล้ว ประเภทรายการที่เน้น

* วันที่รับบทความ 22 พฤษภาคม 2561; วันที่แก้ไขบทความ 2 กรกฎาคม 2561; วันที่ตอบรับบทความ 13 กรกฎาคม 2561.

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำกลุ่มวิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เฉพาะกลุ่มรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ชมที่เป็นคนพิการได้เท่าที่ควร เนื่องจากคนพิการมีความต้องการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีความหลากหลายเช่นเดียวกับคนทั่วไป และความจำเป็นต่อการจัดให้บริการสำหรับการผลิตล่ามภาษามือ คำบรรยายแทนเสียง และเสียงบรรยายภาพในแต่ละรูปแบบรายการมีมากน้อยแตกต่างกันไป เช่น รายการสนทนาที่ฟังได้เข้าใจอยู่แล้ว อาจไม่มีความจำเป็นต่อการนำไปผลิตเสียงบรรยายภาพให้กับคนพิการทางการเห็น ในขณะที่รายการภาพยนตร์สารคดีและละคร ที่ไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ กลับมีความจำเป็นต่อคนพิการทางการเห็นมากกว่า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อให้การจัดให้บริการสื่อเพื่อคนพิการทางโทรทัศน์ดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่นมากขึ้น ได้แก่ การนำร่องในกลุ่มผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์เพื่อบริการสาธารณะ การจูงใจกลุ่มผู้ประกอบการโทรทัศน์เพื่อธุรกิจโดยสนับสนุนเงินจากกองทุน การเปิดกว้างให้แก่รายการประเภท “ท” เข้ามาอยู่ใน “หมวดมาตรการพื้นฐาน” ของประกาศ เรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการโทรทัศน์ ที่สามารถขยายความหลากหลายของรายการตามความต้องการในการรับชมของกลุ่มคนพิการได้มากขึ้น และการยืดหยุ่นของสัดส่วนและประเภทรายการที่นำมาจัดให้บริการให้เป็นไปตามศักยภาพของแต่ละช่อง และแต่ละผังรายการที่มีอยู่ในช่องนั้นๆ ให้มากขึ้น เป็นต้น

คำสำคัญ: ประกาศ กสทช. เกี่ยวกับการให้บริการเพื่อการเข้าถึงสื่อของคนพิการในกิจการโทรทัศน์ ประเภทรายการ สัดส่วนรายการ รายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

Rethinking Genres and Proportions of Services for Sign Language, Closed Captions and Audio Descriptions in Thai Television Enterprises

Sirimit Praphanturakit

Abstract

The policy on providing services for the purpose of the television media accessibility of people with disabilities in Thailand started concretely after the enforcement of the Broadcasting Businesses Act B.E. 2551 (2008). Later, the National Broadcastings and Telecommunications Commission, or NBTC issued various notifications for promoting and protecting the rights of disabled persons to get access to or acknowledge or gain benefit from the television broadcasting service as equal to general population. One mission is to push forward television entrepreneurs to provide sign language, closed captions and audio description in news or informative programs which are useful for the public according the specified minimum proportion. However, the determination of genres and proportion for services aiming at providing the accessibility to television programs of the disabled may not conform or be suitable for current situations in which most television entrepreneurs are making losses and reducing their personnel. In addition, those programs that focus particularly on news or informative programs may not meet the demand of disabled viewers as much as expected. This is because people with disabilities would like to watch a variety of television programs like the general population, and the need for provision of services with

sign language, closed captions and audio description in each type of programs may be different. For example, talk programs where listening is sufficient for understanding may not require audio description for those with visual impairment, while documentary programs and dramas are not classified as news or informative programs but are more necessary to the visual impaired.

Recommendations for the smoother provision of television services for the disabled include pilot service provisions among public broadcasting licensees, motivation to commercial broadcasting licensees by funding, openness to programs of the type “G” (General Audiences) to come into “the basic standard category” of the notification on the benefit promoting and protecting the rights of the disabled persons to get access to or acknowledge or to gain benefit from the programs of the Broadcasting Service that can extend the diversity of programs according the demand of the disabled viewers better, and the flexibility of the proportions and genres provided depending on the capability of each channel and its program schedule available.

Keywords: the NBTC notifications for promoting and protecting the rights of disabled persons, television genres, proportions for television services, news or informative programs